
Integraal crisisbeheer

Integraal waterbeheer is een gevleugeld begrip, al sinds de jaren tachtig. Je hoort er niet zoveel meer van omdat het wel heel erg vanzelf spreekt dat het waterbeheer integraal moet zijn. Het idee van integraal waterbeheer is nog steeds goed. Alle belangen worden in de beslissingen betrokken. Het watersysteem wordt beschouwd als een geheel en alle componenten ervan doen mee. Grondwater en oppervlaktewater worden geïntegreerd in het beheer meegenomen. We hebben het tegenwoordig over grondwatergestuurde oppervlaktewatersystemen.

Een groot voordeel van het traditionele waterbeheer was de eenvoud. Als het enige criterium is het op peil houden van het oppervlaktewater, is de beslissing om bijvoorbeeld wel of niet zout water in te laten, betrekkelijk overzichtelijk, ook al zijn de belangen groot. Ook al legt de groene glazenmaker het loodje (www.groeneglazenmaker.nl!), als het oppervlaktewaterpeil te laag wordt dan moet er water ingelaten, desnoods van het zoute type.

Integraal waterbeheer staat op gespannen voet met snel handelen. Voordat je een beslissing kunt nemen, zul je ook alle facetten van het probleem goed moeten begrijpen om de gevolgen volledig te kunnen overzien. Door de inlaat van zout water blijft weliswaar het oppervlaktewaterpeil gehandhaafd, maar bereiken we ook daadwerkelijk dat de grondwaterstand omhoog gaat of zakt het peil in het grootste deel van het perceel gewoon verder? Niemand die het precies weet. En dat is toch wel belangrijk om te weten, want als het effect slechts marginaal is, wordt bodemdaling niet tegengegaan en rotten die palen alsnog weg. Althans dat zou je denken, maar is dat ook echt zo? Hoeveel daalt de bodem extra dit millennium als het pas in september gaat regenen en zijn houten palen al binnen 14 dagen verrot? Bovendien, kunnen palen van beton eigenlijk wel tegen zout water? En, ook niet onbelangrijk, was die grondwaterstand wel zo dramatisch laag?

Ontzettend moeilijke vragen om à la minute te beantwoorden! Natuurlijk, we weten allemaal dat bodemdaling moet worden tegengegaan, zoals staat verwoord in beleidsmatige fundamenteën als de Vierde Nota en WB21. Maar is dat ook mogelijk en helpen de nu genomen maatregelen in de specifieke situatie van 2003? Dat zal toch elke keer moeten worden afgewogen. Allerlei experts moeten worden geraadpleegd, zaken moeten worden uitgezocht, er moet overeenstemming worden bereikt over de consequenties, etc. Dat duurt allemaal veel te lang.

De patiënt is ziek, we verlangen van de dokter dat hij daadkrachtig optreedt en al het mogelijke doet, maar soms moet de dokter gewoon niks doen. Zonodig moet hij er een specialist bijhalen. Het is in crisissituaties waarin snel moet worden gehandeld begrijpelijk dat op oude reflexen wordt teruggevallen. En dat lijkt nu precies gebeurd te zijn. De protocollen schrijven kennelijk voor dat desnoods zout water moet worden ingelaten als oppervlaktewaterpeilen te laag komen te staan. De grondwaterstanden waren op dat

moment echter nog helemaal niet zo laag. Bovendien reageert het grondwater traag op oppervlaktewaterpeilen. Bodemdaling en palenrot werden dus niet effectief bestreden. Belangrijk was misschien dat in ieder geval al het mogelijke werd gedaan. Een placebo met bijwerkingen?

Waar was nu de integrale afweging tussen belangen van natuur, sierboomteelt en potplanten? Ik heb nergens kunnen lezen hoeveel schade er zonder zoutwaterinlaat in Gouda zou ontstaan en wat daar tegenover staat. Het lijkt goed om niet alleen in planvorming, maar ook in crisismanagement een integraal besluitvormingsproces te hanteren. Allerlei experts, niet alleen van overheden, maar ook van kennisinstituten en universiteiten, zouden op het moment dat de staatssecretaris back-up nodig heeft, alles uit hun handen moeten laten vallen en meedenken. Zo voorkomen we traditionele reflexen in crisiswaterbeheer. En crisiswaterbeheer zullen we vaker gaan krijgen als het klimaat verder verandert, dus hoe zullen we het noemen: integraal crisisbeheer?

HG